

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se predajajo po 3 v. (6 stat.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Genui, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nove Gorici, Sv. Luceju, Tekstilu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastavice števe po 5 v. (10 stat.).

OGLASI SE RAČUNAJE NA MILIMETRE v širini 1 kolone. CENE: Trgovinske in obične oglasne po 8 st. mm, osamljene, zaklone, posamezne, oglasne denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglas v tiskani listi do 5 v. 20 K, v tiskani nadeljni vrsti K 2. Mali oglas po 3 st. beseda, najmanj pa 40 st. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plašnje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnin, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: enoletno K 5-20, pol leta 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo. Naročnino, oglasne in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tiskarica tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18.

Poštno-hranilniški račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Politično društvo Edinost

vabi na

javen shod

ki se bo vršil v nedeljo

dne 29. novembra t. l.

ob 10. uri dopoludne

v gledališčni dvorani

Narodnega doma v Trstu

s sledečim vopredom:

Tržaško Slovenstvo in socialna demokracija.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

BRZOJAVNE VESTI

Poklonstvene deputacije duhovščine pri cesarju.

DUNAJ 26. — Cesar je ob 11. uri dopoludne vsprejel v novi dvorani cesarske palače poklonstveno deputacijo rimsko-katoliške cerkve. Vodja deputacije kardinal nadškof dr. Gruscha je imel nagovor, v katerem je čestital cesarju povodom šestdesetletnice njegovega vladarja in ga prosil, naj vsprejme poklonstvo katolikov države. Cesar se je v daljšem odgovoru zahvalil. Na to je kardinal Gruscha izročil cesarju poklonstveno listino rimsko-katoliških vernikov — Avstrije, Prelat Dunaj je izročil poklonstveno listino cislajtanskih opatov. Potem je imel cesar cerce in nagovoril večino členov deputacije.

Med tem se je v novi galeriji pod vodstvom črnovskega metropolitane Repta zbrala pravoslavna duhovščina, ki je tudi pozdravila cesarja z duhovnim navdušenjem. V imenu duhovščine pravoslavne metropolitanske provincije bukovinske in dalmatinske je cesarja nagovoril metropolit Repta in cesarju čestital povodom njegovega vladarskega jubileja. Cesar se je zahvalil in je odgovoril posamične člene deputacije.

Potem se je cesar podal v mramorno dvorano, kjer je bila zbrana deputacija protestantske duhovščine pod vodstvom višega cerkvenega svetnika, sekcijskega načelnika Franza, ki je v svojem nagovoru cesarju čestital v imenu protestantskih vernikov Avstrije. — Na to je cesar šel v tajno posvetovalno sobo, kjer so se zbrale deputacije židovskih verskih občin, v katerih imenu je cesarja ogovoril predsednik dunajske židovske verske občine, Stern.

Dementi.

DUNAJ 26. Državni borzni komisar, dvorni svetnik Pöschl, je na borzi izjavil, da so vsa poročila o navalu ustaških čet in drugih preteških dogodkih na meji brez vsake podlage.

BUDIMPEŠTA 26. (Ogr. biro). Na predlog ministerskega predsednika dr. Wekerle je načelnik tiskovnega urada v ministerskem predstojstvu, ministerjalni svetnik Abranyi, obvestil predsedstvo borznega sveta, da so govorice o mobilizaciji enega ali več

arizadnih zborov popolnoma neosnovane. Taka odredba ni niti potrebna. Izdana ni bila druga naredba kakor spopolnitev povišanega mirovnega stanja za 15. vojni zbor, kar se je že objavilo občinstvu. Borzni svet je takoj to prijavil na borzi zbranimu občinstvu.

Italijanska zbornica.

RIM 26. Predsednik je prečital predlog poslanca Buzinatto ter interpelacije in vprašanja o unanji politiki. Na predlog ministerskega predsednika Giolitti-ja je zbornica sklenila, da prične debato o tem prihodnji tork.

Ustaja na Haiti.

PORT-AU-PRINCE 26. — Ustaši so zavzeli Jeremiah. Ministra za notranje stvari so baje ujeli ali pa celo ubili. Možno je, da se vstaja razširi tudi na Port-au-Prince.

Francoska zbornica.

PARIZ 26. — Zbornica je na svoji predpoludnosti seji vsprejela proračun za javna dela.

Na popoldanski seji je zbornica razpravljala proračun ministerstva za unanje stvari.

Dunaj 26. Glasom brzogajnega poročila je vojna ladija „Elizabeta“ priplula v Samsaj, kjer ostane osem tednov. Na ladiji vse zdravo.

Berlin 26. „Nordd. Allgem. Zeitung“ poroča: Državni kancelar knez Bülow je včeraj vsprejel avstro-ogrsko poslanika Szögye-Maricha in italijanskega poslanika Pansa.

Karlsruhe 26. Popoldne sta prispela semkaj švedski kralj in kraljica.

Gmunden 26. Danski kralj je došel semkaj ob 3. uri popoldne.

Pariz 26. Ladija „Nordalexis“ se je pred Acquino potopila.

Avstrijski državni zbor.

ZBORNICI POSLANCEV.

(Telefonsko poročilo).

Včeraj se je sestel zopet dunajski parlament. Ministerski predsednik baron Bienerth je predstavljal člene kabineta. V svojem nagovoru je naglašal, da sedanje ministerstvo ni uradno v navadnem smislu besede, ter ima posebno značenje v tem, da mu pripadajo tudi trije člani — zaupniki parlamentarnih strank. Naloga kabineta je označena po izrazu vladarjeve volje: ustvariti iz odločnih političnih elementov kompleks sposoben za vladanje, ki ne bo izključno politična, a tudi ne izključno narodna koalicija. Predvsem misli ministerski predsednik voditi politiko blagohotne nevtiralnosti, da pride do stalne zveze strank. Skušal bo ustvariti ozračje zaupanja, pri čemer ga bodo gotovo podpirali zaupniki treh velikih narodnih strank, pripadajočih kabinetu. Ministerski predsednik smatra za svojo nalogo, da ne oživetvori le unanjo koalicijo, marveč da ustvari realno podlago trajnega skupnega življenja strank. To se posreči pa še le tedaj, ako se napravijo zmešnjavi jezikovnega vprašanja toliko reda, v da bomo imeli svobodne roke vsaj v pripravljalnih delih. Pogovori, ki so se vršili pred sedavo sedanega kabineta, so v tem pogledu podali dragocenih dispozicij strank in važnih nad. Ustvariti moramo stalno stanje v narodnih vprašanjih, da se osvobodimo neznosnega položaja, v katerem se večkrat naši načrti prekrizavajo po odloku kakšnega urada ali uradnega organa. Doseči moramo, da nasprotstva na gospodarskem polju ne motijo na-

rodno mirovno delo, in preprečiti moramo, da ne bodo narodni spopadi ovirali dosega naših gospodarskih in socialnih ciljev. (Zivahno pritrdjanje). Načelo najstrožje zakonitosti mora voditi vse organe države.

Minister je napovedal, da predloži vlada načrti jezikovnega zakona, ter zakon o ustanovitvi okrožnih oblati na Češkem. (Mejkljci.) Apeliral je nujno na zbornico, naj obrne svojo pozornost unanjemu položaju, ki nas opominja, naj opustimo domačo neslogo. (Pritrdjanje). Ako se vladi posreči rešiti tekoče težke naloge, potem je položen temelj za trajni obstanek koncentracijskega ministerstva. Prebivalstvo se nadeja od zbornice starostnega in invaliditetnega zavarovanja; nadalje se mora dovršiti veliko delo poddržavljenja železnic in izvesti bo treba tudi saniranje delniških financ.

Vlada bo vodila odkritosrčno politiko, ki bo stremila po splošni blaginji in pa notranjega mira. V to svrhu prosi za podporo zbornice. (Zivahna pohvala in ploskanje).

Predlog posl. Klofača, naj zbornica otvori debato o izjavi ministerskega predsednika, je bil odklonjen.

Na to je zbornica pričela razpravo o proračunskem provizoriju.

Na to so bile prečitane došle vloge. Med istimi se nahaja nujni predlog glede dovolitve šestmesečnega proračunskega provizorija za 1909 in konečne rešitve aneksijske predloge nadalje več nujnih predlogov glede najnovejših dogodkov na dunajskem vseučilišču ter glede dogodkov v Pragi, Ljubljani, Ptuj in Celju; potem nujni predlog glede prvega čitanja zakonskega načrta o socialnem zavarovanju in konečno veliko število interpelacij, med temi italijanske glede dogodkov na dunajskem vseučilišču.

Utemeljevanje nujnosti proračunskega provizorija je posl. princ Lichtenstein omenil velikih nalog, ki čakajo zbornico in ki jih zamore rešiti le parlamentarni kabinet. Na to je bila razprava prekinjena in seja zaključena. Prihodnja seja v soboto.

Za slovensko obrtno šolo v Trstu.

DUNAJ 26. — V današnji seji zbornice poslancev je stavil poslanec dr. Rybář predlog, da se v Trstu ustanovi obrtna šola s slovenskim učnim jezikom.

Dve interpelaciji posl. dr. Rybára.

DUNAJ 26. — V današnji seji državnega zbora je uložil poslanec dr. Rybář dve interpelaciji: eno na voditelja pravosodnega ministerstva radi odredb v svrhu, da se zagotovi sodniški naraščaj v Primorju; drugo na voditelja finančnega ministerstva radi kršenja jezikovne ravnopravnosti od strani c. kr. finančne prokurature v Trstu. (Besedilo teh dve interpelaciji priobčimo čim prej.)

Pogajanja med obema jugoslovanskima kluboma.

DUNAJ 26. Včeraj in danes so se vršila pogajanja radi združenja obeh jugoslovanskih klubov. Dispozicije so ugodne na obeh straneh ter je pričakovati, da pogajanja poveljnega vspeha.

Gospodska zbornica.

DUNAJ 26. Predsednik knez Windischgrätz je otvoril sejo ob 3. uri 45. m. Ministerski predsednik baron Bienerth je v daljšem govoru razvijal program nove vlade. Izvajanja ministerskega predsednika so bila vsprejeta z živahnim odobravanjem. Predsednik je na to naznanil, da bo v soboto ob 4. uri popoldne izredna slavnostna seja povodom vladnega

jubileja cesarjevega. Zatem je bila javna seja zaključena in se je vršila tajna seja.

Med došlimi ulogami je predlog kneza Fürstenberga, dr. Grabmayerja in dr. Toldta, v katerem pozivljajo vlado, naj čim prej predloži zakonski načrt glede ustanovitve pravne fakultete z italijanskim učnim jezikom.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 26. — Predlog poslanca Hoitsy in tovarišev, da se podaljšajo seje je bil vsprejet s pretežno večino. Od jutri naprej boste na dan dve seji, od 10. do 2. ure popoldne in od 4. do 8. ure zvečer. — Na to je zbornica nadaljevala generalno debato o proračunu. Posl. Lukinić je govoril hrvaški, hudo je napadal sedanjo Rauchovo vlado. — Posl. Vlad (Roman) je pokazal na sedanji težek unanji položaj, ki odločno zahteva mir vsaj v notranjem deželu. Govornik je proračun odklonil, ker ne zaupa vladi. (Zivahna pohvala pri narodnostih). — Del. Novosel je v hrvaškem jeziku razvil razloge, zakaj so Hrvatje v opoziciji. — Debata je bila na to zaključena.

Reševanje ital. vseučilišč. vprašanja pod pritiskom unanije politike.

Prejeli smo:

Še smo daleč od italijanskega vseučilišča v Trstu. Ali, ako bi kedaj vsled nepredvidenih zapletov tudi prišlo do tega, bomo mi Slovenci vedeli, kako moremo priti do svojih ljudskih in srednjih šol!

Da, avstrijskim vladam je vedno imponiralo nasilje ulice, ko je trebalo kaj ukreniti, kar je bilo direktno ali indirektno škodljivo Slovanom.

Ali, ako se bo tudi sedaj avstrijska vlada pokorila italijanski ulici, bomo vedeli še nekaj: da imamo dva ministra za vnanje stvari. Ker pa smo bližje Rimu, postaja za nas važnejši g. Tittoni nego grof Aehrenthal.

Ali ni to sramota za nas avstrijske Slované, ki tvorimo večino v tej državi?

V Banovini polnijo ječe z ubogimi srbskimi žrtvami, ki so storile „veleizdajstvo“ s tem, da so imele v svojih hišah kako srbsko — preprogo.

Avstrijski Italijani pa kričijo javno in glasno, da je njihova prava vlada v Rimu in da oni nimajo nič skupnega z Dunajem.

In res: italijanski minister za vnanje stvari Tittoni, italijanski parlamentarci, italijansko novinstvo in ves narod v kraljevini sporočajo na Dunaj, da zahtevajo nečesa za svoje brate avstrijske Italijane kakor da so ti od te strani sestaven del italijanskega kraljevstva, in Dunaj in minister Aehrenthal se svojim „Fremdenblattem“ se do zemlje klanajo nasproti Rimu.

„Nas ne sme strašiti italijanska ulica!“

Tako gromovniki na Dunaju! Ali počakajte le, da se utolažijo prvi valovi, da boste videli, kako bodo iz Rima in z Dunaja frčale oficijelne izjave: „da je avstro-italijanska politika v popolnem soglasju!“

Na čegav račun? Na naš račun, na sramoto vseh, neposredno škodo nas primorskih Slovencev in Hrvatov.

Kajti, ali ni sramota to, da mi v Trstu ne moremo dobiti jedne borne ljudske šole, da-sti je tu na tisoče naših otrok, dočim nas je v državi Slovanov na milijone več nego Neslovanov skupno?!

— Hm! Sicer je to vseeno. Ti si mi, zdi se, rekla, da si povabila tudi njeno hčer; meni je nekdo zatrjeval, da je hči zelo ljubezniva in izobražena deklica.

— A! potem se pa ni vrgla po materi.

— Tudi po očetu ne, je odvrnil oče.

— Tudi on je bil izobražen, ali nespamet.

Mati je vzdihnila in se zamislila. Oče je umolknil. Meni je bilo zelo neprijetno med tem razgovorom.

Po obedu sem se odpravil v vrt, ali brez puške. Dal sem si bil besedo, da se ne približam Zaskjakinemu vrtu, ali neodoljiva sila me je vlekla tja — in ne zaman. Se se nisem bil prav približal ograji, ko sem zagledal Zjinajdo. Takrat je bila sama. Držala je v rokah knjižico in je počasi hodila po stezi. Ni me zapazila.

Toliko da je nisem pustil iti mimo sebe, ali naenkrat sem se premislil in sem zakašljal.

Obrnila se je, ali ni se vstavila: popravila je z roko široki svetlomodri trak svojega okroglega slamnatega klobuka, pogledala me, na lahko se nasmešnila in zopet uprla oči v knjižico.

PODLISTEK.

Prva ljubezen.

Povest Ivana Sjergjejeviča Turgenjeva.

Iz rusčine prevel dr. G. G.

— Mamica so poslali po vas, je spre-govoril šepetaje. Jezé se, da se še niste vrnili z odgovorom.

— Sem-li mar dolgo tukaj? — Dobro uro.

— Dobro uro! sem ponovil nehoté, se vrnil v vsprejemnico, jel se klanjati in drsati z nogami.

— Kam? me je vprašala knežnja, pogledavši izza huzarja.

— Moram domov. Porečem torej materi, sem dostavil, obrnivši se proti starki, da pridete k nam okolo dveh.

— Tako recite, dragec!

Knežinja je hitro segla po tobacnici in ponosljala tako glasno, da sem se kar stresel. — Tako recite, je ponovila, mežikaje solznih oči in hropeč.

Priklonil sem se še enkrat, se obrnil in šel ven iz sobe z onim občutkom neugodnosti za hrbtom, ki ga ima mladenič, ko ve, da gledajo za njim.

— Pazite, mojé Valjdjemár, obiščite nas, je zaklicala Zjinajda ter se zopet zasmejala.

Cemu se vendar vedno smeje? mislil sem si, ko sem se vračal domov v spremstvu Fjodora, ki ni ničesar z mano govoril in mi je sledil z izrazom nezadovoljstva na obrazu. Mati me je ozmerjala in se čudila, kaj sem pač mogel tako dolgo delati pri ti knežinji? Odgovoril ji nisem ničesar in se odpravil v svojo sobo. Na enkrat sem postal zelo žalosten... S silo sem zadrževal jok... bil sem ljubosumen na huzarja.

V.

Knežinja je posetila, kakor je bila obljubila, mojo mater in ni ji ugajala. Nisem bil navzoč, ko sta se sestali, ali pri mizi je mati pripovedovala očetu, da se ji ta knežinja Zaskjékina dozdeva „Une femme très vulgaire.“ da jo je jako dolgočasila s svojim prosjačenjem, da bi se zavzela za njo pri knezu Sjergjeju, da ima vedno nekake pravde in opravila —

1) jako navadna ženska.

2) grda denarna opravila.

A Italijani da nas provocirajo se svojim vseučiliščem?

Monsieur Aehrenthal, kaj bi rekli vi, ako bi slovenske vlade v Petrogradu, Belemgradu in na Cetinju začele pevati za nas, kakor to dela Tittoni za peščico primorskih Italijanov?

Veleizdajstvo! mari ne, da bi nas vi s to besedico krotili?

Sramota! opetovali bomo tisočkrat. Sramota, da se taka politika dovoljuje v tej državi!

Ali mi vidimo še en izhod. Kajti ne verujemo, da bi tudi v dunajskem parlamentu več veljal glas kaknega ministra Tittonija (kakor velja v avstrijskem ministerstvu) nego li glas večine naroda.

Ako pride v parlamentu do reševanja tega vprašanja, naj naši poslanci predložijo historijat te pasje kosti, ki nam jo je zalutal minister Marchet po tridesetih letih borbe! Tudi naj se italijansko vseučiliščno vprašanje bolj osvetli z naše strani z ono gromadno senco, ki jo nazivljamo »šolska mizerija« v Trstu in v Primorju sploh.

A kaj stori italijansko javno mnenje?

Pustite te šarlatane! Oni vam ubijejo očeta in dokazali bodo, da se to opira na zakone etike. Streljali bodo iz samokresov kakor hajduki in dokazovali nam bodo, da so heroji in mučeniki.

Poznamo jih od davna te šarlatane. Mnogokrat nas je ganila ta njihova šarlatanija v Dalmaciji, Istri, Goriški in Trstu.

Ali sedaj je dovolj tega moralnega blebetanja. Živimo v dobi prava močnejega, prava numerične sile.

Italijani nam ne dajajo ljudskih šol, ker jih ne moremo prisiliti v to s številno silo. Zastonj so vsa naša etična prava.

Pa dobro! Ne dovolimo tudi mi njim italijanskega vseučilišča, dokler bomo imeli v rokah numerično silo, kjer se o stvari odločuje.

Zob za zob, oko za oko... ali ste čuli gospoda Independentovci. ki ste nam sporočili to sentenco ne dalje od prošlega tedna!

A mislijo-li gospoda Italijani in njihovi vladi na Dunaju in Rimu, da se v Avstriji dosežajo pravice z revolverji v roki — dobro je!

Naš narod je že davno izgubil potrpljenje. En migljaj še in — odloči, kdor je močnejši!

Ital. juridična fakulteta zagotovljena?

Neka vest z Dunaja hoče vedeti, da je ustanovitev italijanske juridične fakultete gotova stvar. Ali to ne — to se posebno naglašuje — valed izgredev na Dunaju, marveč iz obzirov na vnanjo politiko. Hoče se jemati obzira na želje Italije. Le odločitev sedeža da dela težave.

Ta vest je vsekako dragocen prispevek k večeršnjim našim izvajanjem. Sicer pa imamo tu posla še-le z namerami vlade. Na svidenje v parlamentu!

Ustanovitev italijanske juridične fakultete gotova stvar.

BEROLIN 26. »Berliner Tageblatt« poroča z Dunaja, da je ustanovitev italijanske juridične fakultete sklenjena stvar, ne sicer vsled burnih prizorov na dunajskem vseučilišču, ampak iz ozirov na vnanjo politiko. Hoče se, pravi dopisnik lista, ugoditi želji Italije: težava je samo radi mesta, kjer naj se fakulteta ustanovi.

Dijaške demonstracije v Italiji.

RIM 26. Agitacijski odbor dijakov v Rimu opominja dijake na mir in jih pozivlja naj skupno z demokratskimi društvi prirede v Rimu shod. Dohode na trg Colonna strazi vojniki. Manjše gruč srednješolcev so skušali prirediti demonstracijo, vendar niso mogli priti na trg Colonna. Kakor se poroča so bile demonstracije tudi v parlamentu, Spezziji, Londriju, Florenci, Genovi, Napulju in Turinu, ne da bi prišlo do kakih neredov. Listi neprestano priporočajo mir.

Peticija političnega društva »Edinost«.

Včeraj je odposlalo politično društvo »Edinost« potom državnega poslanca dr.

Snel sem furažko,* se nekoliko zasukal na mestu in odšel težkega srca. »Que suis je pour elle?« se mi mislilo (bogsigavedi zakaj) po francoski.

Slišal sem znane korake za sabo; ogledal sem se — za mano je prihajal svojim hitrim in lahkotnim korakom moj oče.

— Je li to knežnja? me je vprašal.

— Knežnja.

— Jo-li morda poznaš?

— Videl sem jo davi pri kneginji.

Oče se je ustavil, se hipoma zavrtel na petah in šel nazaj.

Prišedši v eno vrsto z Zjinajido jo je pozdravil uljudno. Ona ga je tudi pozdravila ne brez nekega osupnenja v obrazu in spustila knjigo doli. Videl sem, kako mu je sledila s svojimi očmi. Moj oče se je vedno oblačil zelo elegantno, na svoj način in priprosto; nikdar pa se mi ni njegova postava zdela bolj vitka, nikdar mu ni stal sivi klobuk lepše na njegovih le malo poredčenih laseh. Hotel sem iti k Zjinajidi, ali ona me ni niti pogledala, je z njo privzdignila knjigo in se oddaljila.

* furažka: čepica s zaščito in širokim ploškim vrhom.

* Kaj sem ji jaz?

(Dalje.)

Ribafa peticijo na državni zbor. Ta peticija označuje stališče tržaških Slovencev glede italijanskega vseučilišnega vprašanja ter obširno utemeljuje tozadevne naše zahteve. Besedilo te zanimive in dobro utemeljene peticije priobčimo, čim bo predložena zbornici. Peticija zastopa že znano naše stališče, da se ne sme italijansko vseučilišče ustanoviti brez sporazuma z nami ter da se ne sme ustanoviti v Trstu, ker bi se s tem še bolj povečala kulturna in s tem tudi politična premoč Italijanov in Primorju nad Slovani, ki se morajo boriti še za najelementarnejše šolske potrebe. Ako bi se pa vendar v Trstu ustanovila italijanska univerza, potem bi se moralo ustvariti protitežje s tem, da se bo predavalo na istem tudi v slovenskem jeziku.

Politično društvo je smatralo za potrebno nastopiti v tem odločilnem trenutku z omenjeno peticijo, da bo vsa slovenska javnost na čistem, kako stališče zavzemajo tržaški Slovenci posebej glede sedeža italijanskega vseučilišča. Sicer bi se moglo dogoditi, da bi se zastopniki drugih slovenskih narodov v državnem zboru prenačili v korake, ki bi mogli biti usodepolni za naš kulturni in politični obstanek ob Adriji, kar bi bilo seveda v škodo za vse avstrijsko Slovanstvo.

Italijansko vseučilišče v Trstu ni samo kulturno, ampak tudi politično vprašanje, ki globoko zasega v naše narodne interese. Zato pričakujemo in zahtevamo od slovenskih poslancev in listov, da ne bodo, sledeči hipni sentimentalnosti, dajali Italijanom obljub, ki bi nasprotovale premišljenemu in utemeljenemu stališču, ki je je naše politično društvo, kakor legitimni zastopnik tržaškega Slovanstva zavzelo v omenjeni peticiji.

Boj Ogrske za gospodarsko neodvisnost od Avstrije.

III.

Po padcu Fejervarya in njegovega ministra za notranje stvari Kristoffija je prišla na vladno krmilo z dnem 6. aprila 1906 nekdanja opozicija pod vodstvom Košuta, ki ni svojih stremeljenj nikdar prikrivala.

Takoj je bilo jasno, da prične na Ogrskem popolaoma nova era, ki je mogla imeti samo en cilj: neodvisnost od Avstrije. Povdarjali smo že v prvem članku, da se more Ogrsko pričniti s letom 1917 obdati s svojo lastno carinsko mejo ne samo proti ostalim evropskim državam, ampak tudi napram Avstriji. Po letu 1917 ne bo več monarhija sklepala trgovskih pogodb z drugimi državami, ampak vsaka polovica zase — vsaj tako hočejo Ogrji.

Da pa se more Ogrska v resnici odtrgati od Avstrije, v to je potrebno, da si uredi vsaj nekoliko svojim potrebam primerno industrijo. Vseled tega je izdelala nova ogrska vlada nov in najdalekosežnejši zakonik, kar jih je imela Ogrska doslej na tem polju. Ta zakonski člen III. iz leta 1907 je bil dolgo in temeljito pripravljen. Njegova podlaga so obširne študije in točni statistični zapiski.

Košut je dal sestaviti vesten zapisnik vse obstoječe industrije, koliko producira na leto in ravno tako, koliko teh izdelkov dežela na leto potrebuje. Minus, ki se je pokazal pri tem, velja izenačiti.

Zadnje imenovani zakonik pomenja izrecno in sistematično negovanje ogrske industrije za dobo prihodnjih deset let t. j. ravno do leta 1917. Vlada je prišla po svojih predpripravih in študij do rezultata, da potrebuje ogrska industrija nič manj nego 438 novih podjetij s 144.175 delavci, s 720 milijoni skupnega kapitala in 419 milijoni letne produkcije, ako naj se emancipira od tujih izdelkov, pred vsem avstrijskih. Ko bo izvršen ta program, bo izdelavala ogrska industrija v svojih glavnih panogah vse to, kar dežela potrebuje. Leta 1917 odpadejo obenem vsa subvencija in vse udobnosti — svojo domačo industrijo si zavaruje Ogrska pred tujo konkurenco z obrambno carino, kakor je storila to v Evropi najprej Francija, potem Združene države in Nemčija.

K temu kapitalu, ki je potreben za investiranje imenovanih 438 podjetij, hoče prispevati vlada v obliki subvencije povprečno 27%, torej skoro četrti del investiranega kapitala, odštevisi obratno glavnico. Pred vsem obrača svojo pozornost tekstilni industriji, železninarski industriji, izdelovanju strojev, konfekciji, papirni ter kemični industriji. Poleg tega moramo vpoštovati še en jako važen moment. Vlada je znala pridobiti za svoje načrte tudi mesta in municipije, ki hočejo istotako podpirati razvoj ogrske industrije.

Iz statičnega pregleda, ki ga pošilja ogrska vlada inozemskim kapitalistom, po sname pisatelji, da je pripravljenih do sedaj nič manj nego 89 ogrskih mest in municipijev, podpirati tuje podjetnike, ki bi hoteli sezidati tam svoje tovarne. Podpore, ki jo zagotavljajo županstva, so različne. Opuščajo vse občinske doklade, prepuste brezplačno zemljišče, nekatere zagotavljajo celo vse kamene brezplačno, vodno silo; druge ponujajo opeko za lastno ceno, električno silo pod izjemno ugodnimi pogoji. Nekatera zagotavljajo vrhu tega še letne subvencije, druga zopet pripravljena kupiti primerno število akcij novega podjetja.

Torej ne samo vladna podpora, ampak ravno tako najdalekosežnejše občinske udob-

nosti. Katerega podjetniku ne pride nehoté na misel bodrilni glas: Hic Rhodus! Hic salta!

Zelo priljubljeno in času primerno je snovanje industrijskih podjetij na podlagi delavskih družeb. Industrijskih akcijskih podjetij se je ustanovilo na Ogrskem v času 1888 do 1907 614 v skupno glavnico 374.284.673 K. In sicer so se ustanovljala v času med 1905 in 1907 tako:

1905	63	z glavnico	59.660.000 K
1906	103	"	62.086.000 "
1907	154	"	91.363.000 "

Primerjamo-li k temu številu vseh onih delniških družeb industrijskega značaja, ki imajo svoj sedež v Budimpešti, nam kaže statistični pregled sledeče razmerje naraščanja med posamičnimi dobami in leti:

1873	28	družeb z glavnico	53.398.000 K
1883	36	"	69.364.000 "
1890	46	"	98.524.000 "
1894	97	"	202.822.000 "
1895	116	"	248.030.000 "
1896	164	"	292.490.000 "
1897	142	"	311.906.000 "
1898	149	"	322.822.000 "
1904	238	"	359.229.000 "

Za razvoj industrije vsake dežele nam daje lepo merilo tudi primera vporabljenih parnih kotlov v industrijskih podjetjih in pa produciranje premoga.

Število parnih kotlov v industriji je rastlo tako:

1891	5304
1899	8244
1906	9963

Premoga ima Ogrska razmeroma jako mnogo, a največ le rujavagal Produkcija premoga je znašala v tonah:

1880	805.047	črni	1.013.393	rujavi	premog
1890	994.812	"	2.249.098	"	"
1899	1.238.855	"	4.297.584	"	"
1906	1.108.528	"	6.229.712	"	"

Primerjamo Ogrsko s statističnimi podatki tistih dvanajstih največjih evropskih držav, ki vodijo tozadevne zapiske — Holandska, Francija, Norveška, Belgija, Švica, Nemčija, Anglija, Danska, Avstrija, Švedska, Italija in Ogrska — potem se nam kaže čudna slika: v poljedelstvu daje med njimi največ delavcem kruh Ogrska; v industriji in trgovini pa se nahaja na zadnjem mestu.

Proti temu je naperjeno vse prizadevanje ogrske vlade. Že iz teh kratkih zapiskov smo mogli posneti, da je načrt velikanski, da izraža ne samo velik optimizem, ampak tudi jako veliko energijo in voljo: postaviti se na lastne noge! V tem oziru je brez družega zelo posnemanja vreden. XXX.

DOGODKI NA BALKANU.

BOSNA.

Deputacija bosanskih katolikov pri cesarju.

DUNAJ 26. Cesar je opoldne v ceremonijski dvorani vprejel deputacijo bosanskih katolikov, ki jo je vodil sarajevski nadškof dr. Stadler.

Slavnostna seja.

DUNAJ 26. Nadvojvoda Fran Ferdinand je ob 4. uri popoldne v posebni avdienci vprejel poklonstveno deputacijo bosanskih in hercegovskih katolikov.

TURČIJA.

Reorganizacija turškega orožništva.

Iz Solusa poročajo, da je povelnik reformnega orožništva Rabiland-paša poklican v Carigrad, da prisostuje anketi za preobnovo turškega orožništva.

SRBIJA.

Ruski odgovor na avstroogrsko noto.

»Times« poroča iz Petrograda: V svojem odgovoru na avstroogrsko noto vstraja ruska vlada pri bistvenih pogojih, ki so obseženi o konferenčnem programu, na kateri so se združile Rusija, Francija in Anglija, namreč: svobodno diskusijo o aneksiji Bosne in kompenzacije za Turčijo, Srbijo in Crnogoro.

V svojem uvodnem članku se »Times« sklicuje na svoj specialni članek o evropski krizi. V tem članku se nahaja točka v kateri se navaja zahteva Srbije, da bi morala Avstroogrška pod sankcijo Evrope podati izjavo, da ne namerava razdeliti Bosne in Hercegovine med Avstrijo in Ogrsko, ampak da ostaneta obe deželi upravna celota z določeno samoupravo. Avstroogrška je baje še privolila v to.

Predujem Srbije Črnogori.

Carigradski dopisnik »Frankf. Zeitung« je zvedel, da je Srbija dala Črnogori predujem 1 mil. dinarjev, da zamore nadaljevati z oboroževanjem.

Dr. Milovanović se je povrnil.

BELIGRAD 26. Minister za uganje stvari dr. Milovanović se je povrnil iz Rima. Semkaj je dospel tudi iz Petrograda ruski general Lipovac.

Bodočnost jugoslovanstva.

Pod tem naslovom priobčuje »Agramer Tagblatt« članek, ki se bavi z vprašanjem, izraženem v naslovu.

Naglašamo že v naprej, da se ne moremo strinjati povsem s temi izvajanj, ker se je člankar dal po našem mnenju preveč vo-

diti od optimizma. Ali zanimiva so ta izvajanja in zato jih omenjamo tudi mi.

Člankar nadovezuje na vest da se med jugoslovanskimi poslanci iz Avstrije in hrvatsko-srbskimi poslanci iz Banovine v ogrsko-hrvatskem saboru vrše pogajanja za analogni postopanje v obeh parlamentih nasproti predlogi o aneksiji Bosne in Hercegovine.

In potem izvaja bistveno tako-le:

Pripravlja se nova slovenska Avstro-Ogrska, ki bo kakor slovenska država izvrševala veliko atrakcijo in velik vpliv na Jugoslovane Balkana v kulturnem pogledu. Če kdo, umejemo mi ogrčenost v Srbiji. Avstrijski državniki so pod vplivom gospodujočega madjarskega višega sloja storili marsikaj, kar je moralo žaliti Slovence na Balkanu, ne da bito služilo koristim monarhije. Ali z vsakim dnevom se množi znamenja, da se razmere v monarhiji polagano izpreminjajo v smeri, ugodni za Slovence in da ni več daleč tisti čas, ko se bo politika monarhije vodila s slovenskega gledišča. Ta politika bo dovajala monarhiji novih moči, ker bo računala z naravnimi resursami monarhije in si bo hotela pridobivati simpatije Slovanov izven monarhije. Položaj Slovanov na Balkanu nikakor ni brezupen. Bosna je faktično že trideset let anektirana po naši monarhiji in sedaj gre le za to, da ta slovenska dežela zadobi blagodat konstitucionalnega življenja.

Prizadevanja jugoslovanskih politikov to in onostran Litve in vedenje severnih Slovanov naj bosta našim soplemenjakom na Balkanu v jamstvo, da Bosna ostane slovenska dežela in da se po formalnem aktu aneksije proces slavizacije monarhije le povspesi in naj se nasprotniki Slovanstva še tako trudijo, da bi dosegli nasprotni namen. To je gotova promesa za bodočnost Jugoslovanstva na Balkanu, ki se more le s prislonitvijo na močno, slovanskim duhom prežeto habsbursko monarhijo razviti do popolnega razcvita.

Temu zaključku člankarja v zagrebškem listu bi mogli pritrditi, nismo pa uverjeni, da obatoje že premise, na katere je zgradil ta zaključek. Ne verujemo namreč, da bi bili naši državniki že prišli do spoznanja, da mora monarhija začeti s Hrvatsko politiko na zunaj in na znotraj, kakoršnja je potrebna da si monarhija zasigura bodočnost, ter da je v njih dovolj krepke volje, kolikor jo je treba, da pokori tiste mogočne elemente, ki so nasprotni taki politiki. Enkrat seveda se mora neizogibno izvršiti ta proces v avstrijski politiki, ali pa Avstrija preneha biti velesila!

Sovladar cesarjev?

»Berl. Tageblatt« je prinesel senzacionalno vest, da namerava cesar Fran Josip povodom svojega jubileja dne 2. decembra razširiti svoje suverene pravice na prestolonaslednika Frana Ferdinanda in ga imenovati sovladarjem. Z Dunaja to vest dementirajo.

Možnost nemške invazije na Angleško.

Dne 23. t. m. je bila v gornji zbornici angleški z veliko večino vsprejeta resolucija lorda Roberta, v kavi se zahteva od vlade, da obrača svojo pozornost na možnost inozemske invazije v Angleško, izlasti invazije od strani Nemčije. Lord Robert je naglasil, da je možno tako invazijo preprečiti ne toliko z mornarico, kakor z javno vojsko, na kopnem, ki bi morala sestajati iz enega milijona vojakov. Državni tajnik je na to resolucijo izjavil, da jo v načelu odobruje. Rekel je, da je vojska na kopnem potrebna in da generalni štab že izdeluje načrt, po katerem se na potrebnih mestih na kopnem porazdeli močna vojska. Ali taka vojska, kakor jo hoče resolucija, bi zahtevala povečanja državnega poročuna za 20 milijonov funtov sterlingov.

Viljemova pismena obveza.

Berlinska »Kreuz-Zetung« je priobčila senzacionalno vest, da je cesar Viljem razum ustmene dal tudi pismeno izjavo kancelarju Bülowu o svojem bodočem vedenju. »Berl. Tageblatt« potrjuje to vest in pravi, da je bila Viljemova pismena izjava pokazana mnogim uglednim političnim osebam in nekim konservativnim poslancem. Cesar Viljem se obvezuje v tem pismu, da bo v bodoče previdnejši z unanjimi politiki, izlasti s časnikarji.

Drobne politične vesti.

Novo ministerstvo vojne mornarice. Iz krogov vojne mornarice poročajo, da se čim prej ustanovi ministerstvo vojne mornarice. S tem odpade posebna sekcijska mornarice v vojnem ministerstvu.

Nevaren položaj v Vztočni Indiji. V Vztočni Indiji se čim bolj razširja anarhistično gibanje in položaj je postal zelo nevaren. Angleški listi javljajo, da se ustaja širi in da bo treba ostrih odredb, da se jo uduši.

Dnevne vesti.

Promocija. Dne 28. novembra bo na graški univerzi g. Janko Bratina promoviran za doktorja filozofije. Čestitamo.

Skandalozne razmere v deželnom odboru goriškem. Na naša razkritja o tem, kako je prišlo do prepovedi točenja novega vina pred novim letom na Goriškem in do razveljavljanja te prepovedi, se je oglašila »Gorica« v

svoji številki od dne 21. t. m. in je dež. poslanec in namestnik deželnega odbornika Anton Klančič podal izjavo v „Gorici“ dne 24. t. m.

„Gorica“ trdi, da deželni odbor ni nikdar razpravljala o tem vprašanju in nikdar sklepala ter da so potem nekakšne neutemeljene vse obožbe proti dr. Gregorčiču in prot. Berbuču, in posebno še proti prvemu, ki da ne sedi v deželnem odboru in ga marveč zastopa namestnik Klančič.

S tem priznava „Gorica“ razmere, ki so ravno glavni vzrok boju proti sedanjim deželnim odbornikom. Priznava namreč, da deželni glavni Pajer se svojimi italijanskimi prišasti ukrepa v dež. odboru, ne da bi se mu zdelo vredno ozirati se na slovenska odbornika. In ko že g. dež. odbornik dr. Gregorčič odklanja vsako odgovornost, treba ga vprašati, zakaj se tako krčevito drži odborništa, katerega — kakor „Gorica“ trdi — ne izvršuje? A vrhu tega še predbaciva članom večine slovenskih poslancev, ki bi hoteli delati, da se lakomijo po deželnem odborništvu!!

Nadalje se opravičuje „Gorica“ s trditvijo, da je bila taka prepoved izdana tudi za Trst z okolice in Istro, ter pravi, da je čudno, da hoče vlada zvrčati odgovornost za svojo prepoved samo na deželni odbor gorški. Tu se je poslužila „Gorica“ naravnost laži. Prepoved točenja novega vina pred novim letom ni bila nikdar izdana ne za Trst in okolico, ne za Istro. S tem odpada ta argument „Gorica“. Sicer pa, ako bi bilo to res, ne bi manjšalo to krivde gorškega deželnega odbora, ki je predlagal tako prepoved za Goriko, da si je bila le-ta naravnost nesreča za gorško deželo, kar je naglašala „Gorica“ sama.

Slednjič pripoveduje „Gorica“, da je deželni odbor na predlog prof. Berbuča dne 12. t. m. protestiral proti prepovedi ter da se je ta protest vsprejel v zapisnik redne odborove seje dne 14. novembra t. l., ob kateri priliki da je deželni odbor vnovič zahteval od namestništva preklic prepovedi.

Tudi to je vleznačilno za razmere v gorškem deželnem odboru. Deželni odbornik prof. Berbuč je torej izvedel o prepovedi, ki jo je predlagal deželni odbor sam, še le 12. t. m. dočim so prizadeti vinogradniki bili že 11. t. m. v deputaciji na namestništvo, kjer so izpostavili preklic prepovedi, ki je bila potem formalno razglašena že 13. t. m. In 14. t. m. ko je bilo že vse rešeno, je gorški deželni odbor — menda zato, da dokaže svojo veliko skrb za kmeta — v drugič protestiral. Pri tem se zdi, da mu še ni bilo znano, da je prepoved že preklicana in ni slutil, da se bo s protestom po preklicu le blamiral.

Take razmere so res tako škandalozne, da je vsaka in tudi najostrejša kritika še preblaga.

V „Gorici“ z dne 24. t. m. priobčena izjava dež. poslancev in namestnika dež. odbornika Antona Klančiča zabija le zadnji žebelj v te sramotne razmere. G. Klančič potrjuje (česar „Gorica“ ni hotela odkrito priznati) da je deželni odbor „izposloval proti našim revnim vinogradnikom naperjeno prepoved“ ter izjavlja, da deželni odbor ni sklepal o tem v nobeni seji, da potem takem ni bil nikdo zakonito pooblaščen tako prošnjo vložiti v imenu deželnega odbora ter da bi se bil on proti takemu predlogu najodločneje protivil.

Menimo, da je s tem afera popolnoma pojasnjena. In posebno je tudi jasno, da sta slovenska deželna odbornika v deželnem odboru le — peto kolo.

Če se je že o tem nepolitičnem vprašanju tako prezirljivo postopalo, potem lahko razumemo vse postopanje deželnega odbora gorškega ob vprašanju političnega in narodnega pomena! A krivda na takem preziranjju zadevuje sedanje slovenske deželne odbornike, ki se niso nikdar upali postaviti se po robu prepotenci Pajerja in njegovih italijanskih dež. odbornikov.

Služaj z gori omenjeno prepovedjo pa je pokazal ves položaj v deželnem odboru v križici luči.

Resna beseda. Prejeli smo: Nočemo kritikovati tega, kar se je dogodilo do sedaj na polju naših denarnih zavodov, da si se nam usiljajo bojazni, da je naš razvoj na tem polju. Mi imamo sedaj v Trstu (v mestu) eno banko in tri bančne podružnice. Zraven tega imamo dva druga denarna zavoda, ki že poslujejo in enega, ki se ustanovlja. V okolici imamo štiri denarne zavode — skupaj torej 11: reci enajst denarnih zavodov. Nočemo trditi, da bodo ti denarni zavodi zadostovali nam tržaškimi Slovanom za vse večne čase — rečemo pa lahko, da z sedaj zadoštujejo popolnoma. Vsaj za par let, dokler se sedanjim denarnim zavodom utrde, bi menili, da ni potreba novih denarnih zavodov. Stvar, ki se preneglo razvija, ni naravna, in bi mogla postati nevarna za naš gospodarski napredek.

Ne pozabljajmo nikar na stari latinski rek: narava na pozna skokov! To smo zapisali z najčistejšim namenom. Nekdo.

Zahajajte v slovenske gostilne! Pišejo nam:

Minole sobote se je bila napotila mala družba Ricmanjev k sv. Ivanu na veselico v korist družbe sv. Cirila in Metodija. V mestu so se zaustavili za hip v znani gostilni „Al Veturio“ v ulici Carducci. Tu pa se jim je dogodilo, kakor že mnogokateremu Slovanu v tej gostilni: postrežnik ni umel Ricmanjev, a ti niso hoteli umeti njega. Oni so zahtevali po slovenski, on pa je govoril vedno le svoj „si“. In ker ni prišlo do sporazumljenja, je družba ostavila gostilno... Ali ne da bi bili poprej dali malega zadostnega svojemu čutstvu! Prilepili so namreč na več kupic narodne kolke. Potem so šli v gostilno našega narodnjaka I. Furlana na Corso Stadion, kjer so bili seveda pristočno vsprejeti. Ob tej priliki so nabrali tudi svotico (1 K 30 st.) za družbo sv. Cirila in Metodija; gostilničar pa je dodal še 1 K. Ni velik dar to. Saj so Ricmanjci siromašni ljudje. Ali njihov izgled je lep in posnemali naj bi jih tudi drugi.

Pogrebni sprevod general-majorja Echara-Francesconi krenul je včeraj ob tretji uri popoldne z vojaške bolnišnice mimo mestnega vrta, po ulici Stadion, G. Carducci in ulici Ghega na južni kolodvor. Spremljala ga je cela posadka z obema vojaškima godbama. Na čelu sprevoda so korakali Bošnjaki, za njimi njih godba, potem so peljali njegovega črno odetega konja. Pred vozom za vence sta spremljala k večnemu počitku pokojnika oba vojaška kurata. Sledila je krsta in za njo je jahal tradicionalni žalni vitez v črnem oklepu. V konduktu smo opazili kornega poveljnika O. Potioreka. FML. K. pl. Langa, namestnika princa Henloha in dr. Pred kolodvorom je vojaštvo odalo tri salve.

Slavnost v Vrdeljskem „Narodnem domu“ dne 21. t. m. izvršila se je povsem dobro v materialnem kakor v moralnem pogledu. Razveseljivo dejstvo je bilo posebno to, da je bilo, razum par ljubih gostov, polno domačinov, za katere je bila v prvi vrsti prirejena slavnost. Lepa, novo slikana dvorana napravila kaj prijeten vtis na gosta. Slikarije je izvršil Slovenec Rancelj iz Kolonje, bivajoč sedaj v Rocolu.

Razpored se je vršil dovršeno kakor je že tu lepa navada. Igra „Brat Sokol“ je vzbujala represtano smeh. Kako tudi ne? Saj so igrali: Borošćakov, Stoka in Verovšek!! Podrobneje oceno opuščamo, ker nam imena ne zadostujejo. Tudi ostali so bili na svojem mestu. Pozabiti ne moremo še deklamacije, za katero je res škoda, da se ni vršila v začetku vsporeda. Pevski zbor postane še izvrsten, ako se bo pridlo vadi. Poseduje nekaj krasnih glasov in se šolo dosežejo še lepih vsehov. Isto velja o tamburaših.

Tržaška mala kronika. Zopet demonstracije. Včeraj so se ponovile demonstracije po mestu. Zopet isti vzkliki, zopet isti mladiči. Mi seveda proti temu nimamo ničesar in Italijani imajo popolnoma prav, ako protestirajo proti nemški nadutosti. Ali konstatiramo to, da so tudi sinoči pred slovensko šolo na Acquedotto klicali „Abbasso le scuole slovene.“

Simptomatično zelo za naše Lahe! Mi si to pa dobro zapomnimo.

Demonstracije so končale okoli 11. ure. Bilo je tedaj okoli kavarnar Chiozza še okoli 150 mladičev.

Tatvina. Amalija Gregorič, vratarica v ul. Chiozza št. 55 je naznanila, da so neznane roke porabile trenotek njene odanosti od doma, da so jo olajšale za 100 K.

Malone zastupljen s plinom. Jakob Marčon, star 23 let, stanujoč v ulici Sette Fontane, bi včeraj kmalu umrl zadušen od plina, ki se je izlival iz počene cevi. Zdravnik rešilne postaje ga je kmalu postavil izven nevarnosti.

Radi poverenja. Josip Sosič, stanujoč v Sv. M. Magd. spodnji št. 380, posestnik, je naznanil policiji, da je dne 23. t. m. izročil svojemu hlapcu Vinku Iresič iz Mune par konj, voz in 400 K za nakup blaga. Iresič je pustil konje in voz v blevu in si vzel 400 K — na svidenje nikoli.

Smešnica. Neka gospa je vprašala mladega gospodiča: — Koliko bratov imate? — Enega milostivai. — Enega samega? — Seveda, enega samega. — No, to pa je res čudno. Neki dan sem stavila ravno to vprašanje vaši sestri, a ona mi je dejala, da ima dva brata.

Koledar in vreme. Danes: Virgilij škof. — Jutri: Sostan muč. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 10 Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: večinom jasno; semtertja megleno. Zmerni vetrovi. Temperatura malo spremenjena. V začetku lepo, potem polagoma motno.

Porotno sodišče. Detomor. Dne 26. majnika t. l. zvečer opazilo se je neko žensko, ki je na trgu della Chiesa Evangelika tajno položila neki ovoj v nasade okolo cerkve in se potem naglo umaknila. V ovoj se je nahajalo v papir in

novi dohodki za zimsko sezono. Moške obleke kamgarn barvane in črne. Obleke za otroke in dečke od 3 do 10 let. Velika izbira paletot za moške in dečke. Površniki in jope z ovratnikom astraham ali zajevo kožo. Specialiteta tu: in inozemskega blaga ter lasna krojačnica za izdelovanje oblek po meri. — Fuštanjaste srajce, hlače iz bombaževine, spodnje hlače, pletenine in druge potrebščine za dalavce, po cenah brez konkurence. — Govori se slovensko.

pekarne in sladčičarne VINKO SKERR, Trst, ul. Acquedotto 15, podružnica ul. Miramare 9

Nova prodajalnica :: z veliko izbero hlšnih in kuhinjskih predmetov po najzmernejših cenah. Vincenz Pibrouz, junior ulica delle Poste šte. 3.

Direktni dovoz štajerskih kokoši in ajc. Specialiteta: Graške Poulards. Cene dogovorne. — Postrežba na dom. Ulica Campanile št. 15.

Velika zaloga sira :: s specialiteto lastnega izdelka Parmegiano, Reggiano, Lodigiano, ovčji, EMENTHAL itd. Vsi izdelki stari in prastari. Absolutno konkurenčne cene. Donà & Perissinotto Trst, ulica Giuseppe Parini št. 4.

solidno in elegantno po zmernih cenah Rafaele Italia TRST — Via Malcanton 7

Nova prodajalnica izgotovljenih oblek za gospé in otroke Giacomo Forti Trst, ulica S. Sebastiano 6 je prejela za jesensko in zimsko sezono BOGATO IZBERO paletots, oblek, kril, bluz itd. Absolutna novost. ■■■ Najzmernejše cene.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH. Najvspešneje sredstvo proti revmatizmu in protinu je Tekočina GODINA prirejena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: sv. Jakobu in Josipa Godina, lekarna „All' Jgea“ Farneto 4

Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenic proti pošti, povzjetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko pošti, in zavoje.

V dobroznami prodajalnici moških oblek
ALLA CITTA' DI TRIESTE
Trst, ulica Giosuè Carducci št. 40 (prej Torrente) Trst
novi dohodki za zimsko sezono. Moške obleke kamgarn barvane in črne. Obleke za otroke in dečke od 3 do 10 let. Velika izbira paletot za moške in dečke. Površniki in jope z ovratnikom astraham ali zajevo kožo. Specialiteta tu: in inozemskega blaga ter lasna krojačnica za izdelovanje oblek po meri. — Fuštanjaste srajce, hlače iz bombaževine, spodnje hlače, pletenine in druge potrebščine za dalavce, po cenah brez konkurence. — Govori se slovensko.

Napak je misliti, da se „dobra kava“ pripravlja le iz „samih kavinih zrn“, nikakor — kajti dober pridatek povikša kavino moč in njen okus. To je resnično; prepričajte se blagovoljno s poskusom — — — pristnega „Franckovega“ pridakta za kavo.

PEKARNA in SLADČICARNA
VINKO SKERR, Trst, ul. Acquedotto 15, podružnica ul. Miramare 9
V moji pekarni se vdobi vsaki dan 3 krat frišen kruh in se dovaja vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinejše moke iz najboljših mlinov, biškote, in posebno pa specialiteto za čaj. Dobi se tudi veliko izbero botiljk ruma in vsake vrste čaja, ter vse to po najnižji ceni. Spoštovanjem V. SKERR

Nova prodajalnica :: z veliko izbero hlšnih in kuhinjskih predmetov po najzmernejših cenah. Vincenz Pibrouz, junior ulica delle Poste šte. 3.

Dr. Fran Korsano specialista za sifilitične in kožne bolezni ima svoj ambulatorij v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9 (nad Jadransko Banko) Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 8. in pol pop

VELIKA ZALOGA furlanskih jajc — vedno svežih. Najfineje alpsko čajno maslo znamka 2 zvezdi. — Dnevni dobod. — Sir in slanina. — Specialiteta „LIPTAUER“. Postrežba na dom. Cene zmerne. — Prodaja na drobno in debelo. **Rodolfo Contro, ulica delle Sicque 5.** TELEFON šte. 488

Restavracija Finding (PRI BELEM MEDVEDU) TRST - ulica Cologna 11 - TRST Veliki lokali s plesno dvorano, lepim zagretim kegljiščem iz linoleja, biljardom Seiffert, separiranimi igralnimi sobam ter dvorano za klube in društva. Najpripravniji lokal za društvene zabave, zborovanja, svatbene gostovanja itd. itd. Vsako nedeljo in praznik plesni venček z orkestrom Prostor za tisoč oseb

Pohištvo solidno in elegantno po zmernih cenah **Rafaele Italia** TRST — Via Malcanton 7

Nova prodajalnica izgotovljenih oblek za gospé in otroke Giacomo Forti Trst, ulica S. Sebastiano 6 je prejela za jesensko in zimsko sezono BOGATO IZBERO paletots, oblek, kril, bluz itd. Absolutna novost. ■■■ Najzmernejše cene.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH. Najvspešneje sredstvo proti revmatizmu in protinu je Tekočina GODINA prirejena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: sv. Jakobu in Josipa Godina, lekarna „All' Jgea“ Farneto 4 Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenic proti pošti, povzjetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko pošti, in zavoje.

eunje zavito novorojeno živo dete. — Žena hišnika Anan. ravnateljstva Terezija Gombač je vzela dete k sebi v stanovanje in ob enem je bila obveščena rošila postaja. Otrka so prinesli v javno bolnišnico, kjer je kmalu na to umrla. Kot mater otroka so izsledili 33-letno naporočno kuharico Virginio Danelotti s Červinjana in jo obtožili detomora. — Predsedoval je sodišča g. d. s. dr. Andrich, obtožbe je zastopal drž. sub. dr. Zumin. Obtožbenka je sicer krivdo priznala toda navajala, da ni bila v svesti si svojih duševnih moči. Opisuje, kako jo je neki brezvestnik najprej spravil ob sene prihranke in nazadnje kako je je opijal in posilil. V obupu privadila se je popivanju. Kot priči sta bili navzoči Terezija Gombač in Lujza Furlani, poslednja je bila navzoča pri najdenju omota.

Zaslišani sodni psibijatri so izdali glede njenega duševnega stanja izjavo, da je duševno popolnoma normalna, ni pa izključeno, da se ji je duh pri porodu omračil. Na podlagi glasovanja porotnikov je bila obtožba detomora oproščena.

Naše gledališče.

V nedeljo se uprizori na našem odru pristna slovenska narodna igra

TESTAMENT,

katero je po dobro znanem Krsnikovem romanu „Testament“ dramaturgiral Janko Rozman. Pevske točke je priredil Emil Adamič. Vsa komur je pač znan ta veleznimiv roman Krsnikov in isto tako bo z napetostjo sledil gledalec dogodkom na odru od početka do konca igre. Igra nam riše pristne stare gorenjske značaje. Tudi za humor je poskrbljeno z nastopi Tina, vaškega siromaka in Matilija, godca.

Tržaška gledališča:

Fenice. Vsled dobrih elementov, ki jih ima operetna družba Magnani, je sinoči tudi opereta „Tri želje“ vspela vsestransko ugodno; sploh se opaža da operete sedanjih avtorjev mnogo nadkrijujejo, toliko glede humorja kolikor glazbe, one nekdanjih. Smehu in ploskanju ni bilo ne konca ne kraja.

Danes ob 8. zvečer se opereta ponovi. V nedeljo bodo dve predstavi: popoldne „Ali-baba“ in zvečer „Tri želje“.

Politeama Rossetti. Danes zvečer ob 8-20 bo uprizorila družba Giacinto Pezzana, v rimskem narečju, komično igro „La soucera“.

Društvene vesti.

Glazbeno društvo „Trst“ ustanovi s 1. decembrom t. l. svoj mešan in moški zbor ki bo imel nalogo izvajati skladbe in dela koncertne veljave. V pevski zbor se sprejemajo moči, ki imajo v svoji oblasti dober glas in posluš kakor tudi zmožnost za pouk v teoriji.

Za one gospice in gospode, ki nimajo še pojma o pevski teoriji in se drugače sposobni za pevski zbor, se otvori poseben 2 mesečni pevski-teoretični tečaj. Ustmene in pismene prijave vsprejema odbor: „Glasbenega društva Trst“ — v ulici Stadion št. 19 I., in društveni kapelnik g. H. O. Vogrič, v ulici Giovanni Boccaccio št. 9 I. nad.

O p o m b a. Sprejemajo se tudi učenci (začetniki) za tamburaški zbor. Gospice in gospodje, ki želijo se učiti ta narodni instrument, se lahko prijavijo pismeno ali ustmeno vsaki dan v društvenih prostorih ul. Stadion št. 19 I. (Trž. podp. in bralno društvo.) Vaje za starejše tamburaše se vrše vsaki tork in petek ob 8.30 uri zvečer, v istih prostorih.

Klavirski tečaj se je že otvoril; kdor želi pristopiti k istemu, naj se prijavi kakor zgoraj rečeno.

Pevsko društvo „Ilirija“ pri sv. Jakuhu priredi v nedeljo dne 29. novembra t. l. v prostorih g. Andr. Furlana v via Stadion domačo zabavo s petjem in šaljivo pošto. — Prijatelji društva se vljudo vabijo, da pridejo v nedeljo popoldne mnogoštevilno k g. A. Furlanu, kjer se bomo zabavali pri čaši kraškega terana.

„Narodni pipčarski klub“ pri sv. Jakuhu vabi vljudo vse prijatelje pipčarje na Miklavžev večer v gostino Babičevo v soboto, dne 5. decembra t. l. Darila vsprejema gosp. Šorn v gostilni Babičevi.

„Sava“ društvo svobodnomiselnih slovenskih akademikov na Dunaju naznanja, da se je izvolil za XII tečaj sledeči odbor: preds. cand. jur. Ciril Pavlin; podpreds. ab. phil. Evgen Vavken; tajnik: jur. Vinko Lapajne blagajnik cand. jur. Otokar Baš; knjižničar cand. jur. Emil Jenko; arhivar ph. Makso Puncur; namestnika: cand. vet. Anton Sok in forest. Martin Čuš; pregledniki: abs. jur. Pavle Debeljak, jur. Franc Kešmetelj in med. Ivan Pintar.

K ženski podruž. družbe sv. Cir. in Met. je pristopila narodna žena gospa Terezija vdova Biček kakor ustanovnica z 20 kronami. G. Mihajlov iz Rojana daroval 30 st. Kakor letnica je pristopila tudi naša dična dramatična umetniška gospa Gusti Danilova. Živele!

Nar. delav. organizacija

Pripravljalni odbor konsumne zadruge N. D. O. vabi vse vpisane člene na skupni sestanek v prostorih N. D. O. na ponedeljek, dne 30. novembra t. l. Kjer se za sedaj ne

razpošljejo posebna vabila na sestanek, se vljudo prosi, da vzame to vabilo vsak na znanje, ki je ud konsumne zadruge.

Za nedeljo popoldne ob 3. uri se sklicuje javni društveni shod v Boljunu v prostorih g. Saacina. Boljunčani, pridite polneštevilno!

N. D. O. priredi v nedeljo dne 6. decembra ob 4. uri popoldne Miklavžev večer, h kateremu imajo pristop vsi mali naših članov. Darila, za katera se tem potom najljubše prosi, vsprejema arad N. D. O.

Darovi.

Za moško podružnico sv. Cirila in Metodija je darovala gospa Ivana pl. Vida-Kalister kron 50 v spomin pokojnega Frana Kalister.

Za isto podružnico so darovali pri sestanku za obnovo leta 1869 ustanovljene čitalnice v Dekanah kron 577. Denar uprava.

Vesti iz Goriške.

Naslov šolskega svetnika je dobil gosp. profesor Anton Fras z goriškega renškega učiteljskega, ki je stopil v stalni pokoj.

x Plemenitaško poklonstvo cesarju. — V petek se pokloni cesarju odposlanstvo avstrijskega plemstva pod vodstvom kneza Lobkovic, da mu čestita na 60letnico vladanja. Odposlanstvo bo močno čez 600 mož iz vseh v državnem zboru zastopanih dežel; izključeni so plemiči v državni službi in aktivni oficirji. Goriško-Gradišanske odposlance bo vodil grof Ziga Attams-Petzenstein iz Podgore kotor člen najstarejše plemenitaške družine v deželi; drugi členi so: Hugo baron Codelli pl. Codellisberg, Henrik grof Calce, polkovnik v. p., Eduard pl. Claricini-Dornpacher, Lev baron Bianchi Duca di Casalanza, Henrik grof Dubsky pl. Trebomislav, Jurij baron Locatelli pl. Eulenburg in Schönfeld, Alfred grof Manzano, Jakob pl. Panigai, Ghino bar. Tacco pl. Felsenstein in St. Florian.

x Sepava obramba. — Ker smo pisali o nepotrebnem nameščenju konceptnega vežbanca pri deželnem hipotečnem zavodu, spisal je „Gorica“ dolg obramben članek, v katerem trdi, da je v tem zavodu nastavljenih le osem uslužbenec. To pa ne odgovarja resnici; pozabila je namreč blagajnika, eno dnevnika in enega slugo; je torej ednajst uslužbenec. Ker se pa misli namestiti še

konceptnega praktikanta in računarskega vežbanca, bo vseh trinajst. Za likvidiranje letnih pesojil v znanaku K 200.000 je to številka vendar previsoka; to mora pripoznati vsak pameten in v bančnih stvarah le nehalno izurjen človek. Je-li mare za protokoliranje 600 aktov potrebu posebnega uradnika v 9. čravnem razredu, kateremu naj pomaga še pisarniški vajenec? To bi vse lahko napravil dnevnika s plačo K 1200 — in še rad! Uradnikov ne kritikuje nikdo; oni opravljajo vestno svoje delo in niso sami krivi, ako jim tega — primanjkuje.

MALI OGLASI:
se računajo po 3 stoč. besedo; masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stočink. Plača se takoj.

Pozor gospicam! Pouk v rezanju, šivanju vsakovrstnega ženskega oblačila z lastnim delom. Cene nizke. — Podgornik-Jersek, Farneto 10.

Pisarna dr. Gregorina in dr. Slavika sprejme pisarniškega vajenca.

Skladišče istrskega vina TRST Trg sv. Ivana št. 7. — Prodaja na drobno in debelo. — Na malo: črno in belo po 56 stot. liter. Za gostilničarje cene po dogovoru. V skladišču se prodaja tudi na drobno za piti. Priporoča se slav. občinstvu: Stanko Reaković. 1864

Udovec 50 let star išče v svrhu ženitve udovo ali samico do 50 let nekoliko izobraženo. Resne ponudbe pod „A. L.“ Skedenj št. 316. (1851)

Iščem koncipijenta
in izvežbanega
SOLICITATORJA.
Plača po dogovoru.
Odv. Dr. Ferdo Müller
CELOVEC

Skladišče zgotovljenih oblek in krojačnica

I. FARCHI

Trst - ul. Giosuè Carducci 32 (vogal Sant. Santorio)

PODRUŽNICA: ul. Barriera vecchia št. 5.

Obleke se izdelajo v lastni krojačnici.

Odprla se je na novo urejena trgovina

z zgotovljenimi oblekami

za gospode, gospe in otroke.

pod tvrdko **BOHINEC & Co.**

v ul. delle Torri 2 Palača Diana (za cerkvijo sv. Ant. novega)

Zasiguramo solidno in točno postrežbo ter najnižje stalne cene in prosimo za obilni obisk.

Prvo primorsko podjetje za

prevažanje pohištva in spedijsko podjetje

RUDOLF EXNER - TRST

Telefon št. 847. - Via della Stazione št. 17. - Telefon št. 7

Filijalke v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU.

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

(Posiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse pruge.)

Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastna za to pripravljena suha skladišča.

Edini tržaški zavod za **„VACUM-CLEANER“**

ČIŠČENJE in SHRANJEVANJE PREPROG

Točna postrežba in nizke cene.

Novo pogrebno podjetje

Pisarna in prodajalna Via Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon št. 1402 (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon št. 1402

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18

Prireja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebnih za mrliče, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence iz umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE. Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se vljudo priporočajo

HENRIK STIBELJ in drugi.

Pult (visoka pisalna miza) malo časa rabljen: prodaja „Inseratni oddelek Edinosti“ (via 6. Galati št. 18, prilije — Narodni dom). 1784

Stanovanje primerno išče mala družina (3 osebe) v bližini velike vojašnice. Prednost imajo stanovanja v novi hiši, ali ona, katera imajo vpeljano vodo in plin. Pogodba tudi za več let. Ponudbe pod „Tri osebe“ na Inzeratni oddelek Edinosti. 1721

V mlekarni „Hrušica“ mlika delle Poste št. 16 dobiva se naravni med i vrste. 1794

Kraški teran in belo vipavsko, prodaja Anson Stare, Trst, ul. San Lazzaro št. 22, po 96 stotink liter, in belo 72 stot. Za gostilničarje in krčmarje dogovorjene cene 1752

Dve veliki sobi uporabo kuhinje se odda v najem za 22 gld. mesečno. Ulica Fabbri št. 1, po Scala dei Fabbri na desni. Voda v hiši. 1889

Ugodni prilika Prodaja se partija garantiranih Singerjevih šivalnih strojev za družinske potrebe, uporabljivih za vsako delo. Cena K 64. Preprodajalcem popust. Ulica S. Caterina 9, Dvorishe, Skladišče 1 A. 1856

Radi bolezn prodaja se po jako nizki ceni skladišče oglja. - Ulica Petronio št. 5. 1857

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove (vogal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kožuh in rarnih paletotov. Obleke za dom in delo, Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški) Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Vsaka ekonomična družina

nakupi

VERMOUTH

v velikem skladišču v ulici San Nicolò 18

Buteljke „Reklam“ od 1 litra 55 krajcarjev.

Nepremeni tip. — Znamka neprekosljiva

Črevljarnica

Baldinelli

Eleganca, trpežnost, ekonomija.

Sprejema se naročila po meri ter se izvršuje v 24. urah.

Sprejme se naročila za nepremočljive postole. Popravljanja po zmernih cenah.

Prodaja najboljših voščil za čevlje.

Trst, ulica Grosada št. 5, Trst

(Vogal ulice Punta del Forno).

POZOR! POZOR!

V prodajalnici slanino

Giov. Suban, Trst

ulica Caserma št. 13

se dobijo vsakdas za zajutrk prave dunajske klobase (Dün. Novomesto) in specialiteta krajskih klobas, kakor tudi praška in graška gujat in „Kaiserfleisch“

Prodaja na drobno in debelo tolminskega, tirolskega in krajskega čajnega masla.

Priporoča se preprodaj., krčmarjem in gostilničarjem.

POZOR! POZOR!

Jesenska in zimska sezona!

V dobroznani prodajalnici

Maccari & Pross

TRST, ulica Malcanton št. 9

dobi se velika izbira

črnega in barvanega modernega blaga

za moške obleke

po cenah, da se ni bati konkurence.

Specialiteta:

pana in blaga za moške obleke.

Trpežno barvano blago iz bombaževine za delavce.

Jure Markičević

zaloga dalmatinskega vina

lastnega pridelka

Trst, ulica Boschetto št. 22.

prodaja na drobno in debelo. - Lastni

gostilni v ulici Olmo št. 2. (All'Ancora)

in v ulici Majolica št. 3. (Alla bella

Dalmazia).

Prodajalnica in pekarna

P. PETERNEL

je preložena iz ulice Giulia 76

v Vrdelo št. 490

Prodaja tobaka, katera je bila vzeta od prejšnjega

lastnika Wran, Josje zopet dovoljena

sedanjemu lastniku P. PETERNEL